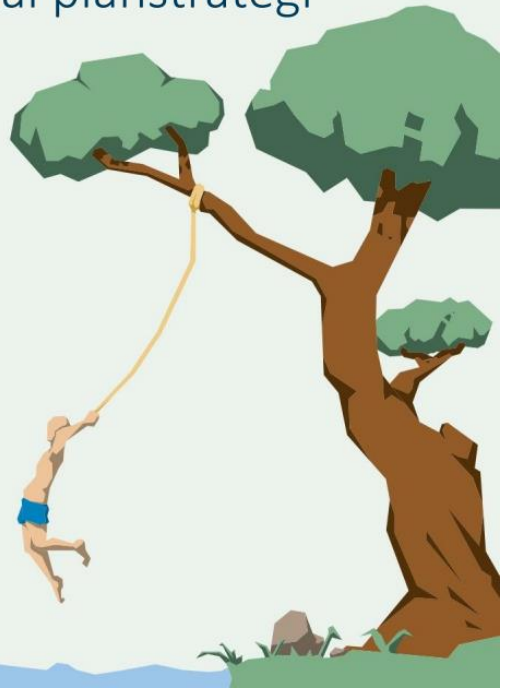

Høringsuttalelser – forslag til regional planstrategi Akershus 2024-2028

Statlige aktører, direktorater

- Bane NOR
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Forsvarsbygg
- Jernbanedirektoratet
- Mattilsynet
- NAV Øst-Viken og NAV Vest-Viken (felles)
- NVE
- OsloMet - storbyuniversitetet
- Statens vegvesen
- Statsforvalteren i Oslo og Viken

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE
Schweigaards gate 4
0185 OSLO

Dato: 24.06.2024
Saksref: 202405531-2
Deres ref.: 2024/31963-1
Side: 1 / 1

Vår saksbehandler: Marit Louise Lindholm
Telefon:
Mobil: +4790547150
E-post: marit.louise.lindholm@banenor.no

Akershus fylkeskommune - Høring - Forslag til regional planstrategi for Akershus 2024-2028 - Bane NORs uttalelse

Vi viser til brev datert 14.04.2024.

Forslaget til regional planstrategi legger opp til at det skal utarbeides tre nye regionale planer i planperioden som skal erstatte flere av de gjeldende regionale planene. Plangrunnlaget for disse tre planene ble startet av Viken fylkeskommune.

Ny regional plan for areal og mobilitet vil erstatte regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus. Gjeldende plan ble evaluert i 2023 og det er viktig at man tar med seg denne evalueringen inn i utarbeidelse av ny regional plan. Ikke bare for å gjøre endringer der man ser dette som nødvendig, men også for å ivareta og bruke det som har fungert i den gjeldende regionale planen.

Bane NOR støtter et fortsatt samarbeid med Oslo kommune om ny felles regional plan for areal og mobilitet. Oslo og Akershus har et felles bo- og arbeidsmarked. Det er dermed viktig at man ser over de regionale grensene i en plan for areal og mobilitet. Jernbanen er et viktig element i dette og vi ser frem til videre involvering i utarbeidelse av planen.

Med vennlig hilsen

Åsne Fyhri
ass.sjef Planforvaltning
Drift og vedlikehold

Marit Louise Lindholm
arealplanlegger

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur

Direktoratet for mineralforvaltning

med Bergmesteren for Svalbard

Akershus fylkeskommune
Schweigaards gt. 4
0185 OSLO

Dato: 19.06.2024
Vår ref: 24/02679-2
Deres ref: 2024/31963-1

Uttalelse til høring av regional planstrategi 2024–2028 for Akershus

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 14. april 2024.

DMF er statens fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet. DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg som sektormyndighet et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelig av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om saken

Akershus fylkeskommune har vedtatt å legge forslag til regional planstrategi for perioden 2024–2028 ut på høring og offentlig ettersyn. Regional planstrategi 2024–2028 beskriver langsiktige utviklingsmål i perioden 2024–2028. Planstrategien bygger i stor grad på arbeidet gjort i tidligere Viken fylkeskommune i 2020.

Uttalelse fra DMF

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelig av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

I nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 står det at regional og kommunal planlegging er viktige verktøy for å sikre at verdifulle mineralforekomster, som kan gi framtidig verdiskaping, ikke bygges ned.

Regjeringen forventer blant annet at:

- *Viktige mineralforekomster sikres i regionale og kommunale planer, og utvinning avveies mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser.*

- *Helhetlig masseforvaltning avklares i regionale og kommunale planer. Planer for større bygge- og anleggsarbeider avklarer hvordan overskuddsmasser skal disponeres og hvordan nødvendig areal til håndteringen skal sikres. Muligheten for ombruk og materialgjenvinning vurderes, og massebalanse bør tilstrebes.*

I arbeidet med planstrategien bør det gjøres en vurdering av om eksisterende plangrunnlag i tilstrekkelig grad bidrar til å sikre god og langsiktig forvaltning av mineralressursene i fylket i tråd med de nasjonale forventningene.

DMF viser til våre uttalelser til høring av regional planstrategi for Viken datert 25. september 2020 og høring av planprogram for nye regionale planer i Viken fylkeskommune datert 23. september 2021.

Mineralske ressurser er ikke-fornybare naturressurser som kun kan tas ut der de naturlig forekommer og behovet for mineralske ressurser kan knyttes til både lokal byggeaktivitet til storskala gruvedrift mot et globalt marked. Stabil og forutsigbar ressurstilgang er viktig både for pågående mineralvirksomhet, og virksomheter og produksjon som er avhengig av mineralressurser som råvare.

I kapittel 6, *regional planlegging i Akershus*, er det redegjort for at fylket har syv gjeldende regionale planer som skal erstattes av tre regionale planer med bredere omfang. Plangrunnlaget for disse tre planene er overlevert fra tidligere Viken fylke. *Regional plan for areal og mobilitet for Oslo og Akershus* skal helt eller delvis erstatte *regional plan for masseforvaltning i Akershus*. Det er også redegjort for at planen for areal og mobilitet skal behandle temaet masseforvaltning under innsatsområde 2: bærekraftig og rettferdig økonomisk system. I regional plan for areal og transport for Viken fylkeskommune var det målsettinger for masseforvaltning. DMF anbefaler at arbeidet som er gjort med denne planen også videreføres i fylkeskommunens planarbeid. DMF mener det er viktig at mineralressurser, mineraluttak og håndtering av overskuddsmasser forvaltes på et regionalt nivå, i tillegg til lokalt. Uttak og bruk av ressurser skjer ofte på tvers av kommunegrensene, noe som gjør det hensiktsmessig å koordinere forvaltningen regionalt, og vi ser ofte at kommuner peker på at forvaltning av overskuddsmasser bør skje på regionalt nivå.

Det bør legges til rette for at masser av god kvalitet kan gjenbrukes som byggeråstoff der dette er mulig, framfor å deponeres permanent. Bruk av overskuddsmasser fra bygge- og anleggsarbeid er et viktig ledd i en mer bærekraftig mineralressursforvaltning, noe som også går fram av de nasjonale forventningene til regional planlegging. Delmål 6F i den nye planstrategien for Akershus og Oslo sier at «*I Akershus forvalter vi våre geologiske ressurser på en bærekraftig måte*» og knytter seg til de nasjonale forventningene. Flere fylker er nå i gang med arbeidet med å etablere ressursbanker for byggeråstoff, hvor Porfyr er et eksempel som er etablert av Bærum kommune. Det er viktig at uttak av nytt byggeråstoff og arealer til mellomlagring og deponering av overskuddsmasser ses i sammenheng og avklares i regionale og kommunale planer. Fylkeskommunen kan i den sammenhengen se til regional plan for massehåndtering på Jæren¹.

¹ Regional plan for massehåndtering på Jæren:
<https://www.rogfk.no/vare-tjenester/planlegging/gjeldende-planer-og-strategier/bolig-areal-og-transport/regionalplan-for-massehandtering-pa-jaren/>

I Oslo og Akershus er det flere forekomster med ressurser vurdert av NGU til å ha regional og nasjonal betydning, primært innen byggeråstoff. Fylket har også enkelte forekomster definert som strategiske og kritiske mineraler av EU². De fleste av disse er ikke vurderte, og bør derfor utredes ytterligere dersom de blir omfattet av arealplanarbeid. Fylket bør vurdere om hensyn til strategiske og kritiske mineraler skal veiledes ut til kommunene gjennom regional plan.

DMF produserer statistikk om mineralnæringen og ressursituasjonen i Norge, og gir hvert år ut *Harde fakta om mineralnæringen*³. På våre hjemmesider⁴ finnes også oversikter med arealregnskap, tildelte bergrettigheter, levetidsanalyser for uttak av byggeråstoff m.m. Lokalisering av uttak med driftsstatus og oversikt over bergrettigheter er tilgjengelig i våre kartinnsyn⁵.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Lars Libach
fungerende seksjonsleder

Henning Sigstad
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Henning Sigstad

Mottakere:

Akershus fylkeskommune

Schweigaards gt. 4

0185 OSLO

² EUs liste over kritiske mineraler: [Critical raw materials - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/euro-observatory/critical-materials/)

³ Harde fakta om mineralnæringen - mineralstatistikk 2022:
https://dirmin.no/sites/default/files/harde_fakta_-_web_0.pdf

⁴ Kunnskap og statistikk om mineralnæringen: <https://dirmin.no/kunnskap-og-statistikk>

⁵ DMFs kartinnsyn: <https://minit.dirmin.no/kart/>

Vår saksbehandler
Monica Drage Thorbjørnsen

Dokumentdato
18.04.2024
Deres dato

Vår referanse
2024/87-
Deres referanse
2024/31963

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE

Postboks 1200 Sentrum
0107 OSLO

Automatisk tilbakemelding - Høring - Forslag til regional planstrategi for Akershus fylkeskommune 2024-2028

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til plansaken som dere har sendt på høring. DSB har dessverre ikke kapasitet til å gå inn i alle mottatte plansaker og sender derfor automatisk ut dette generelle svaret på slike saker.

Det er Statsforvalteren som skal følge opp at hensynet til samfunnssikkerhet er ivaretatt i plansaker. Statsforvalteren har også et ansvar for samordning av statlige innsigelser til kommunale planer.

DSB har innsigelseskompetanse etter plan- og bygningsloven i plansaker som berører følgende områder:

- Virksomheter som håndterer farlige stoffer herunder storulykkevirksomheter
- Transport av farlig gods
- Brannsikkerhet herunder tunneller og underjordiske anlegg
- Tilfluktsrom (sivilforsvarsdistriktene)

Siden Statsforvalteren har et overordnet ansvar for å følge opp samfunnssikkerhet i planer, vil også disse områdene kunne inngå som en del av Statsforvalterens oppfølging. DSB samarbeider med Statsforvalteren og vil gi faglig innspill til Statsforvalteren dersom det er nødvendig.

Hvis det likevel er behov for direkte involvering av DSB i plansaken, bes det om at høringen sendes inn til DSB på nytt med tydelig angivelse av hvilket forhold det bes om DSBs uttalelse til.

Dersom plansaken gjelder areal knyttet til etablert storulykkevirksomhet eller areal hvor det planlegges etablering av anlegg som sikkert eller muligens vil bli storulykkeanlegg, bes det også om at høringen sendes DSB på nytt. Det må fremgå av oversendelsen at saken gjelder plansak knyttet til anlegg omfattet av storulykkeforskriften.

Vi viser til www.dsb.no for DSBs veileder om samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging og veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter.

Med hilsen
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Arkiv

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.

Postadresse
Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap

Postboks 2014
3103 Tønsberg

Besøksadresse
Ramborgveien 9, 3115 Tønsberg

E-post
Postmottak@dsb.no

Telefon
33 41 25 00

Internett
www.dsb.no

Organisasjonsnummer
974 760 983

Til
Akershus fylkeskommune

Vår saksbehandler
Steinar Nilsen

Vår dato
21.06.2024

Vår referanse
2017/4893-
12/310

Postboks 1200 Sentrum
0107 OSLO

Tidligere dato

Tidligere referanse
AFK 2024/31963-
1

Høringsuttalelse til regional planstrategi for Akershus

Det vises til høring av regional planstrategi for Akershus 2024/31963-1. Forsvarsbygg ivaretar Forsvarets arealbruksinteresser i saker som behandles etter Plan- og bygningsloven.

De nasjonale forventningene skal følges opp i arbeidet med planstrategiene og bidra til at planleggingen i fylker og kommuner tar opp viktige utfordringer i samfunnsutviklingen. Forsvarets interesser framgår av forventningsdokumentets kapittel 6 Samfunnssikkerhet og beredskap pkt.64. *Forsvarets arealbehov sikres når dette er nødvendig for å ivareta landets forsvarsevne og for å følge opp nasjonale forsvarsplaner.*

Langtidsplan for Forsvaret 2025-2036 *Forsvarsløftet – for Norges trygghet* ble vedtatt av Stortinget 11.06.2024. Langtidsplanen vil gi en omfattende styrking av Forsvaret på bakgrunn av den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen utløst av Russlands invasjon av Ukraina.

Strukturutvikling i regionen

Langtidsplanen vil få betydning for Akershus fylke særlig for følgende elementer:

- Det skal anskaffes to langtrekkende luftvern for å kunne beskytte det sentrale østlandsområdet, inkludert hovedstadsområdet mot ballistiske missiler.
- Brigade Sør skal etableres som reservistbasert brigade. Den vil lokaliseres i Sør-Norge i tilknytning til eksisterende garnisoner på Østlandet. Brigaden vil kunne bidra til forsvar av sentrale nasjonale funksjoner i hovedstadsområdet, sikring av allierte mottaksområder og kunne brukes som en mobil reaksjonsstyrke.
- Heimevernet styrkes gjennom tilførsel av mer utstyr, mer trening og større volum. Antall soldater i både områdestrukturen og innsatsstyrkene i Heimevernet økes.

Av de militære basene i fylket er omtalt følgende:

Sessvollmoen er i dag sete for Grunnleggende befalsutdanning (GBU) ved Forsvarets befalsskole (FBS). For å øke utdanningskapasiteten og utnytte eksisterende infrastruktur flyttes befalsskolen fra Sessvollmoen til Kjevik. Dette vil frigjøre kapasitet på Sessvollmoen til nye planlagte tiltak særlig knyttet til logistisk understøttelse, herunder nye kadreavdelinger. Nasjonalt logistikkoperasjonssenter, tidligere vedtatt flyttet til Sessvollmoen, flyttes til en annen sikker lokasjon på Øvre Romerike.

Gardermoen flystasjon utvikles for videre understøttelse av transportfly.

Forsyningssikkerhet og nasjonal beredskap

Langtidsplanen peker også på at krigen i Ukraina har vist at produksjonskapasiteten for forsvarsmateriell i Vesten er for liten. For å kunne opprettholde støtten til Ukraina og samtidig bygge opp egen beredskap og forsvarsevne, er Norge og andre vestlige land avhengige av økt produksjon i forsvarsindustrien. Det er også avgjørende for å øke Forsvarets utholdenhet, forsyningssikkerhet og beredskap. Regjeringen vil styrke den nasjonale forsvarsindustrien og vil legge til rette for å øke produksjonskapasiteten.

Dagens sikkerhetspolitiske situasjon viser hvor viktig det er å raskt kunne være i stand til å gjennomføre investeringer og bygge opp industriell kapasitet som understøtter Forsvarets virksomhet i krise og krig. I tilfeller hvor det er kritisk viktig med raske utrednings- og beslutningsprosesser skal hensynet til Norges sikkerhet veie tungt.

Totalforsvaret og sivilsamfunnet

Totalforsvaret omfatter gjensidig støtte og samarbeid mellom forsvarssektoren og det sivile samfunnet knyttet til hendelser og kriser i fred, krise og krig. Samfunnets samlede ressurser skal om nødvendig kunne mobiliseres til forsvaret av statens og samfunnets eksistens.

Utviklingen på sivil side av totalforsvaret foregår langs flere spor, som inkluderer styrkingen av befolkningens motstandsdyktighet, bygging av robuste lokalsamfunn, styrking av evne til å beskytte sivilbefolkningen, styrking av evne til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner og styrking av evne til å understøtte det militære forsvaret av Norge.

I lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen og trusselbildet mot Norge, ser regjeringen behov for at krigsplanlegging gis fornyet oppmerksomhet gjennom at alle sektorer vektlegger hvordan støtte til militær innsats for forsvaret av landet skal innrettes innenfor rammen av totalforsvarskonseptet. Evne til å støtte militære styrker forutsetter planlegging og tilpasning allerede i fredstid, i alle sektorer med ansvar i totalforsvaret. Regjeringen ønsker å legge til rette for at alle sektorer med ansvar i totalforsvaret har planer for støtte til militære styrker i krise og krig, og at sektorene tar hensyn til militære behov i sin beredskap.

Med hilsen

Bjørn Bergesen
Leder Arealplan
Eiendomsforvaltning
Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE
Postboks 1200 Sentrum
0107 OSLO

Dato: 18.06.2024
Vår ref: 2024/1017- 2
Christoffer Gjendem
Deres ref.:
Sider: 2

Jernbanedirektoratets innspill til forslag til regional planstrategi for Akershus 2024 - 2028

Vi viser til brev datert 12. april 2024. I brevet ber Akershus fylkeskommune om innspill til sitt forslag til regional planstrategi for Akershus 2024 - 2028.

Fylkeskommunen ber spesielt om innspill til disse spørsmålene:

- Er det utviklingstrekk eller tema som mangler?
- Er det utviklingstrekk eller tema som burde vært vektlagt mindre?
- Bidrar de regionale planarbeidene til en mer bærekraftig utvikling?
- Hva er deres rolle og viktigste bidrag å nå målene i regional planstrategi er?

Om Jernbanedirektoratets rolle

Jernbanedirektoratet skal ivareta den strategiske, helhetlige og overordnede koordineringen og planleggingen av jernbanesektoren. Vi definerer og avtalefester togtilbudet, iverksetter vedtatt politikk, deltar i byvekstavtalesamarbeid og inngår takst- og billettsamarbeidsavtaler med fylkeskommunen.

Jernbanen er ryggraden i transportsystemet i Oslo og Akershus. Utvikling av kollektivtilbudet (inkl. togtilbudet), knutepunktplanlegging, takst- og billettsamarbeidsavtaler og arealavklaringer er sentrale temaer når en ny *Regional plan for areal og mobilitet* skal utarbeides. Vi ber derfor om å bli involvert når Oslo kommune og Akershus fylkeskommune går i gang med arbeidet.

Våre innspill

Fylkeskommunen peker på behovet for tre nye regionale planer for Akershus, som erstatning for de syv gjeldende planene. Det er særlig den foreslåtte *Regional plan for areal og mobilitet* som er viktig for oss. Våre innspill er derfor særlig rettet mot denne planen.

Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har et integrert bo- og arbeidsmarked. For å sikre god samordning mellom areal- og transportplanlegging er det avgjørende at den nye regionale planen for areal og mobilitet utarbeides i felleskap av Oslo kommune og Akershus fylkeskommune, og at den blir gjeldende for hele det geografiske og administrative området. Vi er derfor positive til at det planlegges for felles planer med Oslo, der det er relevant.

I omtalen av *Regional plan for areal og mobilitet* står det at Byvekstavtalen og Oslopakke 3 peker på behovet for fortsatt god samordning mellom samferdselsmyndighetene i fylket og arealmyndigheten i kommunene. Statens transportaktører er sentrale samarbeidspartnere for fylkeskommunen og kommunene. Vi mener derfor behovet for samordning mellom statens transportaktører, fylkeskommunen og kommunene også bør komme tydelig fram.

Den gjeldende *Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus* ligger som et premiss i Byvekstavtalen. I arbeidet med ny regional plan er det derfor viktig at forholdet til Byvekstavtalen avklares. Det må blant annet avklares hvilken betydning det har for byvekstsamarbeidet at planen som avtalen bygger på ikke lenger vil gjelde når ny regional plan trer i kraft.

Akershus fylkeskommune peker på viktige temaer i planstrategien. En helhetlig og kunnskapsbasert tilnærming til arealforvaltning, kompakt byutvikling, landbruk og naturforvaltning er avgjørende for at vi i felleskap skal nå bærekraftsmålene. En stor del av klimagassutslippene i Akershus stammer fra person- og godstransporten i fylket. God arealforvaltning og kompakt byutvikling er viktige virkemidler for å redusere transportbehovet og utslippene. Samtidig ville det vært fordelaktig om utviklingstrekk, utfordringer og muligheter knyttet til mobilitet og transport kommer tydeligere frem i planstrategien. Vi savner et fokus på transport- og kollektivsystemet og fremtidens mobilitetsløsninger.

Vi ser frem til å bidra i utviklingen av *Regional plan for areal og mobilitet*.

Med vennlig hilsen

Sefrid Line Jakobsen

Fagdirektør

Christoffer Gjendem

seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE
Schweigaards gate 4
0185 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2024/83831
Dato: 25.06.2024
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

INNSPILL TIL HØRING - FORSLAG TIL REGIONAL PLANSTRATEGI FOR AKERSHUS 2024-2028

Vi viser høring og tilhørende dokumenter mottatt 14. april 2024, deres ref. 2024/31963.

Konklusjon

Mattilsynet forventer at regionale planer i Akershus tar hensyn til nasjonale forventninger, nasjonale mål og regelverk på drikkevann slik at dette gir tydelige føringer for kommunenes videre arbeide for å sikre drikkevannet i et langsiktig perspektiv.

Drikkevann er en naturressurs og må omtales som et knapphetsgode sammen med fornybar energi, dyrka mark, skog og geologiske ressurser for å sikre ansvarlig bruk av våre rike naturressurser. Vi forventer at drikkevann som naturressurs bør inngå som eget særskilt punkt.

Drikkevann er samfunnskritisk infrastruktur som må ivaretas i en normal situasjon, i en beredskapssituasjon og som viktig punkt i risiko- og sårbarhetsanalyser på regionalt nivå.

Mattilsynet forventer også at regionale planer legger føringer som ivaretar Mattilsynets øvrige sektorområder. Dette gjelder føringer som hindrer spredning av planteskadegjørere, spredning av fiskesykdommer og videre føringer som ivareta dyrehelse og dyrevelferd.

Mattilsynets myndighet

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans til arealplaner har Mattilsynet i oppgave å bidra til at arealplanen ivaretar nasjonale og regionale interesser innenfor disse områdene.

Formål

Formålet med arbeidet er å utarbeide en regional planstrategi for Akershus.

Vi viser til relevant regelverk, nasjonale forventninger og nye nasjonale mål for vann og helse:

[Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027](#) der rent og trygt drikkevann er omtalt med følgende punkter:

- Kommunene har ansvar for å sikre husholdningene og næringslivet tilgang på tilstrekkelige mengder helsemessig trygt drikkevann. Dette er en forutsetning for god helse og et velfungerende samfunn.
- Sikring av drikkevannskilder og areal til infrastruktur for vannforsyning og avløp, er derfor en viktig del av kommunale planer.
- Vannforekomster som benyttes til vannforsyning må beskyttes mot forurensning med hensynssoner med tilhørende planbestemmelser.
- Beskyttelse av forurensning vil også bidra til å redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann.
- En robust vannforsyning er avgjørende for samfunnssikkerheten.
- Det er viktig at den kommunale sektor- og arealplanleggingen ses i sammenheng og bidrar til å løse disse utfordringene.
- Det kommunale ledningsnett er generelt i dårlig forfatning, lekkasjegraden er høy og fornyelsesgraden av ledningsnett er ikke tilstrekkelig til å unngå økende forfall. Det medfører fare for forurensning av drikkevannet og leveringssvikt.
- Vi viser videre til Regjeringens forventninger i samme dokument som sier følgende:
- Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Drikkevannskilder tas hensyn til og sikres i planlegging, blant annet for å redusere behovet for vannrensing.

Nye [Nasjonale mål for vann og helse med gjennomføringsplan](#) er vedtatt 16.02.2024.

Hovedmålet er å oppnå tilstrekkelig forsyning av rent drikkevann og sanitære forhold for alle. Av de 25 målene vil vi spesifikt trekke fram følgende som omhandler beskyttelse av kilder, leveringssikkerhet og mindre lekkasje av drikkevann:

- Alle vannforekomster med uttak av drikkevann skal være beskyttet mot forurensning
- Kommunal samfunnsplanlegging skal sikre innbyggerne trygt drikkevann og drikkevannshensyn skal ivaretas i arealplanleggingen
- Kommunen skal ha helhetlige planer og tiltak som ser vann, avløp og arealbruk i sammenheng.
- Kommunens overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser skal ivareta sikkerheten i drikkevannsforsyningen
- Kommunens beredskapsplanverk skal sikre alternativ drikkevannsforsyning for alle, om nødvendig gjennom samarbeid
- Lekkasje av drikkevann skal reduseres

De overordnede perspektivene i nasjonale mål for vann og helse bygger på FNs bærekraftsmål. Gjennom [Drikkevannsforskriften](#) er flere krav rettet til vannverkseier og det ansvar som er pålagt eier av vannforsyningssystem om å beskytte råvannskilder med vanntilsigsområder, jf. drikkevannsforskriften § 12.

Kommunens plikter framgår av § 26. Kommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 2 ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk. Kommunen skal om nødvendig ta initiativ til interkommunalt plansamarbeid for å ivareta drikkevannshensynet der vannforsyningssystemet ligger i flere kommuner. Kommunen skal i samarbeid med vannverkseieren vurdere behovet for restriksjoner for å beskytte råvannskilder og vanntilsigsområder. Dette gjelder også i forbindelse med planarbeid etter plan- og bygningsloven.

Om Fylkeskommunens ansvar står følgende i § 27: Fylkeskommunen skal i samsvar med folkehelseloven kapittel 4 ta drikkevannshensyn når den utarbeider regionale planer. Vi ønsker informasjon i videre planprosess.

Med hilsen

Björg Voje Heieren

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Kopi til

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325

1502

MOSS

Fra: Hansen, Ole-Johnny Rom[Ole-Johnny.Rom.Hansen@nav.no]
Sendt: 24.06.2024 14:08:11
Til: Postmottak Akershus fylkeskommune[post@afk.no]
Kopi: Speilberg, Inger Anne[Inger.Anne.Speilberg@nav.no]; Westly,
Lise[Lise.Westly@nav.no]; Breda, Randi Kristin[Randi.Kristin.Breda@nav.no];
Tittel: Tilbakemelding fra NAV på forslag til regional planstrategi nye Akershus
fylkeskommune

Til Akershus Fylkeskommune

Jeg sender inn denne på vegne av direktørene i NAV Vest-Viken og NAV Øst-Viken.

Med hilsen

Ole J. Hansen // avdelingsdirektør NAV Øst-Viken Fellestjenester

Høring regional planstrategi/2024/31963-1

NAV Vest-Viken og NAV Øst-Viken takker for muligheten til å komme med innspill til planstrategien for Akershus Fylkeskommune.

Vi har ingen merknad eller forslag til endringer i dokumentet, men vil komme med følgende tilbakemelding.

Samarbeid mellom store offentlige aktører er avgjørende for å sikre viktige tjenester til innbyggerne og å løse komplekse samfunnsutfordringer. Vi mener at planstrategien beskriver utfordringsbildet og ambisjoner på de områdene som det er mest relevant for NAV å bidra på, som kvalifisering, inkludering og integrering. Vi mener at planstrategien på en god måte beskriver et felles utfordringsbilde for NAV og fylkeskommune, dette kommer spesielt til syne på innsatsområdene 1 og 2.

Vi ser frem til et godt samarbeid videre, med bakgrunn i den nylig inngåtte samarbeidsavtalen mellom Akershus fylkeskommune, NAV Vest-Viken og NAV Øst-Viken.

Med hilsen

Inger Anne Speilberg
Lise Westly
direktør NAV Vest-Viken
direktør NAV Øst-Viken

Akershus fylkeskommune
Schweigaards gate 4

0185 OSLO

Vår dato: 25.06.2024

Vår ref.: 202407269-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 2024/31963

Saksbehandler: Andreas Skullerud/
22959703/asku@nve.no

NVEs uttalelse – Offentlig ettersyn - Regional planstrategi for Akershus 2024-2028 - Akershus fylkeskommune

Vi viser til brev datert 14.04.2024. Saken gjelder høring og offentlig ettersyn av regional planstrategi for Akershus 2024-2028.

Om NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVEs merknader

Rammene for arbeidet med regional planstrategi fremgår av plan- og bygningsloven kapittel 7. Planstrategien legger føringer for fylkeskommunen sitt planarbeid i perioden og skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging. Videre skal strategien inneholde en oversikt over hvordan de prioriterte planoppgavene skal følges opp. Rammene er vidt formulert og åpner for stor grad av fleksibilitet, men som et minimum forventes det at strategien utformes innenfor rammen av *nasjonal politikk av betydning for planleggingen*.

Nasjonal politikk av særlig relevans for planleggingen etter plan- og bygningsloven fremgår av Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, samt vedtatte (gjeldende) statlige planretningslinjer (tidligere rikspolitiske retningslinjer). Disse rammene er tydelig fremhevet i strategidokumentets punkt 2 Føringer for planarbeidet.

I høringsbrevet har dere listet opp noen spørsmål som dere er spesielt interessert i å få innspill på. Det bes blant annet om tilbakemelding på hvorvidt det er utviklingstrekk eller temaer som mangler, eller ikke er tilstrekkelig vektlagt. NVE vil konsentrere seg om å besvare dette fremhevede spørsmålet.

Som allerede nevnt har den regionale planstrategien for Akershus presisert hvilke nasjonale føringer som er relevante for planstrategiarbeidet. Vi merker oss at planstrategien omtaler klimatilpasning, natur og klima og samfunnssikkerhet og beredskap. Omtalene som gis er imidlertid overordnet, og enkelte av temaene nevnes bare i forbigarten. NVE vil i det videre særlig trekke frem temaene flom og skred, herunder klimatilpasning og overvannshåndtering (samfunnssikkerhet og beredskap), og bærekraftig vassdragsforvaltning.

Flom, skred og overvann

I de nye Nasjonale forventningene for perioden 2023-2027 er politikken for samfunnssikkerhet og beredskap sterkere fremhevet. I denne sammenheng er naturfarer som flom og skred, herunder klimatilpasning og overvannshåndtering, og arbeidet med risiko- og sårbarhetsanalyser spesielt fremhevet.

Vi merker oss at planstrategien for Akershus gir en omtale av klimatilpasning. Omtalen knytter seg hovedsakelig til temaene klima, natur/miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk. Klimatilpasning i sammenheng med risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) generelt og flom, skred og overvann spesielt, er så godt som fraværende. Naturfarer som flom og skred, herunder sårbarheten for fremtidige klimaendringer og overvannshåndtering, er høyaktuelle problemstillinger i Akershus fylke. Vi mener derfor at naturfaretematikken og ROS-analyser kommer for dårlig frem i planstrategien, og at planstrategien i for liten grad gjenspeiler/følger opp politikken på området.

Fra rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling gjengis følgende:

Utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet i regionen vil være naturlig å vurdere i en regional planstrategi. Risiko- og sårbarhetsanalysen for fylket – FylkesROS – vil her være et relevant kunnskapsgrunnlag i arbeidet med utfordringsdokumentet til planstrategien. FylkesROS er utarbeidet av fylkesmannen [nå Statsforvalteren] i samarbeid med blant annet regionale etater. Kommunale risiko- og sårbarhetsanalyser er [også] et viktig kunnskapsgrunnlag (Våre tilføyelser).

Bærekraftig vassdragsforvaltning

Som påpekt ovenfor omtaler planstrategien klima, natur/miljø og naturmangfold. Planstrategien nevner også innledningsvis Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag som en sentral føring for planarbeidet. I lys av dette savner vi en nærmere redegjørelse for innholdet i retningslinjen og hvordan dette skal sikres i det regionale planarbeidet. Vi gjenfinner for eksempel ingen drøftelse av vernede vassdrag. Savnet er størst under redegjørelsen for Miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk (under punkt

5 Viktige regionale utviklingstrekk). Her ville det vært naturlig å fremheve politikken for vernede vassdrag og bruke innholdet i de Rikspolitiske retningslinjene for å konkretisere delmål. Klima, natur/miljø (herunder vannkvalitet), naturmangfold, vernede vassdrag, kulturminner mv. bør ses i sammenheng.

Ut over det som her er nevnt, har vi ingen vesentlige merknader. Vi ønsker dere lykke til i innspurten med det viktige planstrategiarbeidet.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Andreas Skullerud
Rådgiver

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:

Akershus fylkeskommune

Kopimottakere:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Akershus fylkeskommune
Postboks 1200 Sentrum
0107 OSLO

Dato: 21.06.2024

Saksbehandler: Ståle Grøtte

Vår ref.: 24/10591

Deres ref.:

Høringssvar OsloMet - Forslag til regional planstrategi for Akershus 2024-2028

Den regionale planstrategien berører, sett fra OsloMets ståsted, relevante problemstillinger for fylket. Utdanningsmuligheter og levende studentmiljøer er viktige områder for å bygge et fylke som tilbyr mulighet for livskvalitet, god og relevant kompetanse, bærekraftig verdiskaping og levende byer og steder.

Samfunnsutfordringene krever ny kunnskap, og forskning vil bli stadig viktigere for god regional utvikling. Utvikling av lokale campus, forskningssamarbeid og høyere utdanningstilbud kan etter OsloMets syn gjerne vurderes nevnt under langsiktige utviklingsmål for punktene "God livskvalitet og like muligheter" og "Bærekraftig verdiskaping".

Det vil være positivt, sett fra OsloMets ståsted, om det under kapittel 5, "Bærekraftig og rettferdig økonomisk system", kan fremheves betydningen forskning og utdanning har for å møte regionens utfordringer, og at utdanningstilbud lokalt kan bidra til å åpne opp høyere utdanning for grupper som i mindre grad enn andre ser på høyere utdanning som et naturlig valg for dem. Det vil kunne bidra til å utjevne forskjeller i utdanningsnivå innad i fylket og kunne sikre økt mangfold innen viktige velferdsyrker og i næringslivet.

OsloMet bidrar gjerne inn i et samarbeid om rekruttering til høyere utdanning sammen med Akershus fylkeskommune.

Med hilsen

Christen Krogh
Rektor

Ståle Grøtte
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Statens vegvesen

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE

Postboks 1200 Sentrum

0107 OSLO

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Arne Kolstadbråten / 24058357

Vår referanse:
24/94763-2

Deres referanse:
2024/31963-1

Vår dato:
26.06.2024

Høring – Forslag til regional planstrategi for Akershus 2024–2028

Vi viser til oversendelse av 14.04.24 og vår uttalelse til regional planstrategi for tidligere Viken fylkeskommune av 30.09.20.

Statens vegvesens roller

Statens vegvesen er riksvegmyndighet.

I tillegg har Statens vegvesen et sektoransvar for all vegtransport uavhengig av vegeier. Statens vegvesen har sektoransvar for trafiksikkerhet, klima- og miljøområdet og helhetlig bypolitikk.

Videre har Statens vegvesen et nasjonalt koordineringsansvar og faglig ansvar for kollektivtransport, arbeidet med byvekstavtaler, bypakker og bompengefinansiering, samt samfunnssikkerhet og beredskap.

Statlige planretningslinjer og regional plan for areal og transport

De statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal og transportplanlegging legges til grunn for revisjon av fylkesplanen. De statlige planretningslinjene er utdypet og tilpasset lokale forhold i Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus.

Den regionale planen har virket siden 2015. Den er nå evaluert. Evalueringen viser at den har vært et viktig virkemiddel for oppnåelse av de regionale mål.

Statens vegvesen forventer derfor at den regionale planen for areal og transport i Oslo og Akershus videreutvikles. Eksempelvis er krav til parkering og parkeringsrestriksjoner lite behandlet i gjeldende plan. Ettersom dette er et viktig tema for utviklingen av biltrafikken er det viktig at dette behandles grundigere ved revisjon av planen.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Innspurten 11C
0663 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Byvekst

Det er inngått byvekstavtale for Oslo-området. Avtalen omfatter kommunene Oslo, Bærum, Lillestrøm, Nordre Follo og Akershus fylkeskommune. Byvekstavtalen innehar en målsetting om tilrettelegging for at veksten i persontransport i byene ikke skal føre til vekst i personbiltrafikken. Klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange.

Byvekstsamarbeidet skal bidra til at det god mobilitet, fremkommelighet og effektiv arealbruk ved samordning innen areal- og transportplanleggingen. Det er viktig at Regional Planstrategi i Akershus bygger opp om målene i byvekstsamarbeidet.

Bybånd

Bybåndssamarbeidet har hatt en sentral rolle i både oppfølgingen og evalueringen av gjeldene Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus. Statens vegvesen anser at dette er et viktig og vellykket samarbeid mellom både statlige og kommunale areal- og transportmyndigheter i planområdet. Vi anbefaler derfor at dette samarbeidet videreføres, og får en betydelig rolle også når den nye regionale planen skal utarbeides og følges opp.

Samarbeid med Oslo

Både evalueringen av Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus og øvrige nevnte prosesser viser at et godt samarbeid med Oslo om en felles plan er viktig for å de regionale målene om nullvekst i klimautslipp og biltrafikk.

Statens vegvesen ser fram til videre samarbeid om utviklingen av den regionale planen.

Statens vegvesen Transport og samfunn
Med hilsen

Anders Olav Hagerup
Seksjonssjef

Arne Kolstadbråten

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN, Postboks 325, 1502 MOSS

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE
Postboks 1200 Sentrum
0107 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Jorunn Skram, 32266826

Uttalelse til foreslått regional planstrategi for Akershus 2024 - 2028

Vi viser til brev datert 14. april 2024 med høring av regional planstrategi for Akershus 2024 - 2028.

Bakgrunn

Akershus er landets mest folkerike fylke med 728 803 innbyggere pr januar 2024 og består av 21 kommuner, mot 22 kommuner i 2019. Kommune- og fylkesinndelingsreformen har medført kommunesammenslåinger innad i Akershus, og nye kommuner som har byttet fylkestilhørighet til Akershus fra Buskerud, Østfold og Innlandet. Det gjelder Lunner og Jevnaker, samt Røyken og Hurum som er sammenslått med Asker, og Rømskog som har slått seg sammen med Aurskog-Høland. Akershus fylke er dermed blitt større i areal siden 2019. Fylket er tett sammenvevd med Oslo gjennom et felles bo- og arbeidsmarked, og flere av kommunene er en del av Oslo tettsted. Samtidig har nye Akershus flere distriktskommuner enn tidligere.

Forslag til regional planstrategi bygger på de innarbeidede strukturene fra regional planstrategi for Viken 2020-2024, med tilpasninger til nye Akershus med ny kunnskap og nye prioriteringer. Planstrategien har fem langsiktige utviklingsmål. For å nå disse målene og FNs bærekraftsmål er det utarbeidet seks sektorovergrepene innsatsområder, og hver av disse har igjen en rekke delmål.

Fylkeskommunen foreslår følgende nye regionale planer i perioden 2024-2028:

- Regional plan for livskvalitet og deltakelse, der vedtatt planprogram videreføres
- Regional plan for kompetanse og verdiskaping
- Regional plan for areal og mobilitet

Fylkeskommunen foreslår i tillegg å vurdere mulig planbehov knyttet til destinasjonsutvikling, reiseliv og fritidsboliger.

Vi ga uttalelse til foreslått regional planstrategi for Viken 2020-2024 i vårt brev datert 24. september 2020. Vi deltok på medvirkningsmøte for regional planstrategi for Akershus 16. februar 2024 og på Kick-off for by- og stedsutvikling i nye Akershus 12. juni 2024.

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, barn og unges interesser, samfunnssikkerhet og gravplasser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Vurdering

Først vil vi vise til at vi på nyåret sendte ut årets [forventningsbrev](#), hvor vi informerer om oppgaver og satsninger i nasjonal politikk som regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene skal følge opp. På bakgrunn av at alle fylkeskommuner og kommuner i løpet av året skal vedta nye planstrategier, har vi som en del av forventningsbrevet vektlagt dette spesielt. Det følger derfor også med [generelle innspill til arbeidet med planstrategier](#). Vi mener dette dokumentet også er relevant for fylkeskommunens regionale planlegging.

Med bakgrunn i dette, mener vi forslag til planstrategi gir et godt overordnet innblikk i utfordringer og muligheter for nye Akershus fylke. 2030-agendaen med bærekraftsmålene utgjør den politiske overbygningen for regjeringens arbeid nasjonalt og internasjonalt, og vi støtter fylkeskommunens fokus på bærekraftsmålene i innsatsområdene.

Ut fra våre interesseområder har vi følgende merknader til planstrategien utover det vi har vektlagt i vårt forventningsbrev:

Areal og mobilitet

Det fremgår av høringsforslaget at det skal utarbeides en ny regional plan for areal og mobilitet i Oslo og Akershus, som skal utarbeides i samarbeid med Oslo kommune. Arbeidet vil blant annet ta utgangspunkt i evalueringen av den gjeldende regionale planen for areal og transport, som blant annet anbefaler sterkere integrering av sosial og miljømessig bærekraft. I den forbindelse kan begrepet *nærnatur* være relevant, men også når det gjelder strategier for skogbruk.

Som regional planmyndighet har fylkeskommunen en viktig rolle i arealforvaltningen, ikke minst ved å konkretisere nasjonale arealpolitiske mål og føringer til regionale forhold. Således vil en ny regional plan for areal og mobilitet ha stor betydning for den kommunale planleggingen i Akershus, herunder med hensyn til nasjonale klima-, miljø- og samfunns mål. Det er i denne sammenheng positivt at Akershus fylkeskommune viderefører samarbeidet med Oslo kommune, som forankret i Plansamarbeidet, om areal- og transportplanleggingen i Oslo-området som felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Etter vårt syn utgjør evalueringen av gjeldende regional plan et verdifullt kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet, både knyttet til innhold og prosess. Når det gjelder utredning av ny virkemiddelbruk, er det også ønskelig at bruk av juridiske virkemidler inngår.

Klimaomstilling

Akershus fylkeskommune slår i planstrategien fast at Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke. I plangrunnlaget som er utgangspunktet for de tre regionale planene som skal utarbeides, kommer det tydelig fram at klimahensyn er løftet opp og bredt integrert i strategier og delmål. Dette følges opp gjennom innsatsområde 4 i alle de tre regionale planene, noe som

tydeliggjør at klimahensyn skal være en ramme rundt alt og gir en bredere tverrfaglighet enn å ha en egen regional plan for klima og energi som i dag.

I sitt arbeid med klimaomstilling har kommunene i Akershus svært ulike forutsetninger og tilgang på ressurser. Fylkeskommunen må i sine planer ha strategier for å kunne fange opp og bistå særlig kommuner som har begrensede ressurser og kompetanse, slik at alle kommunene er med og bidrar til å nå de nasjonale klimamålene. Delmål 4A for klimavennlig energiomstilling er ambisiøst, og det er i dag et stort sprik mellom kommunene i fylket når det gjelder hvor mye de har klart å redusere klimagassutslippene sine.

Klimautvalgets rapport *NOU 2023: 25 Omstilling til lavutslipp - veivalg for klimapolitikken mot 2050* er tydelig på at kommunene må ta et større ansvar i klimaomstillingen for at vi skal nå klimamålene. Det er samtidig behov for å løse flere utfordringer på tvers av kommunegrenser i et regionalt perspektiv. Særlig innen næringstransport og etablering av anlegg for fornybar energi, må det tilrettelegges for mer regionalt samarbeid om å finne og etablere løsninger for å redusere utslipp og finne egnede arealer. Dette blir blant annet viktig i arbeidet med regional plan for areal og mobilitet. Vi viser til Miljødirektoratets rapport [Klimatiltak i Norge - kunnskapsgrunnlag 2024](#) som peker på tiltak for reduksjon av klimagasser for alle sektorer fram mot 2035.

Jordvern, bærekraftig matberedskap og verdiskaping og kompetanse i landbruket

Innspillet er gitt ut fra vårt ansvar for jordvern, matberedskap, kulturlandskap, skog/skogbruk samt klima og miljø i landbruket. Vi har også innspill om landbrukets mangesidige samfunnsbidrag og verdiskaping.

Til kap. 3 Føringer for planarbeidet, og hvordan nå bærekraftsmålene i Akershus

Føringene for *økonomisk - , sosial - og miljømessig bærekraftig landbruk* er forankret i årlige jordbruksoppgjør/jordbruksavtaler og nasjonalbudsjettet (årlige proposisjoner til Stortinget og Stortingets vedtak). Jordloven, skogbruksloven, plan- og bygningsloven, vannressursloven m.fl. ligger til grunn for forvaltning av jordvern, landbruk og landbrukseiendommer.

Regional landbruksstrategi for Viken og regional planstrategi for Viken har analyser og føringer som vi mener bør vurderes å ha med videre.

Nasjonale og regionale føringer – jordvern, matberedskap, kulturlandskap og skog/skogbruk

Nasjonale føringer for jordvern, matberedskap og øvrig landbruk bør framkomme i planstrategien, se vårt forventningsbrev for 2024. I videre planarbeid bør det drøftes hvordan de nasjonale føringene skal følges opp i de ulike regionale planene.

Ny nasjonal jordvernstrategi ble vedtatt av Stortinget i 2023, og jordvernålet ble ytterligere skjerpet¹. Målet er at tapet av dyrket jord skal være under 2 000 dekar per år på landsbasis innen 2030. Det er også mål om å øke bærekraftig matproduksjon og om skjøtsel og bevaring av kulturlandskap. Dyrka og dyrkbar jord er nødvendig for å sikre nasjonal matforsyning og matberedskap i et langsiktig perspektiv, og det er satt mål om økt selvforsyning og matberedskap i [Meld. St. 11 \(2023–2024\)](#) som nylig er vedtatt av Stortinget og i Nasjonale forventinger til kommunal og regional planlegging 2023-2027.

¹ Føringer for både dyrka jord og dyrkbar jord er også forankret i jordlova og plan- og bygningsloven § 3-1. Nasjonal jordvernstrategi med tilhørende kunnskapsgrunnlag i rapporter fra NIBIO gir nasjonale mål og føringer for hensyn til jordvern. I jordlova har kartlagt dyrkbar jord samme vern og føringer som dyrka jord.

Målene for jordvern og landbruk er forankret i flere av FNs bærekraftsmål².

Jordvern omfatter både dyrka og dyrkbar jord, og vi anbefaler at planstrategien bruker disse begrepene istedenfor «matjord»³.

Se også våre nettsider om landbruk og mat for mer informasjon om blant annet [jordvern](#), [Regionalt miljøtilskudd for jordbruk](#), [klimasmart skogbruk](#), [handlingsplan for skogbruk i Oslo og Viken 2021-2025](#) og [næringsutvikling](#). Merk også Meld. St 11 (2023-2024) der har regjeringen lagt fram en strategi for økt selvforsyning'. Hovedstrategien er å forbedre og øke produksjon av planteprodukter, både til mat og til fôr, på en måte som styrker jordbrukets konkurransekraft. For å nå målene er Norge avhengig av bidrag fra alle aktører i og i tilknytning til verdikjeden for mat. Sentrale bidrag for økt konkurransekraft for jordbrukssektoren er bl.a. forskning, agronomi og produktutvikling. I tillegg til at opprettholdelse av en kritisk masse av produsenter og produsentmiljø i hele landet vil være avgjørende, her kan Akershus ta en viktig posisjon.

Til kap.5 Viktige regionale utviklingstrekk med delmål og erfaringer med gjeldende plan

Forslaget om nullvisjon for tap av dyrka jord er viktig, og følger oppi tråd med regional planstrategi og regional landbruksstrategi for Viken. Det er viktig at planstrategien og de tre planene vurderer virkemidler og tiltak for å kunne nå jordvernmål og bidra til å nullvisjonen.

Vi mener at opplegget for *arealregnskap bør få delmål under 6. Delmål om arealnøytralitet* mener vi også *bør gjelde dyrka og dyrkbar jord og skog*, og vi har følgende innspill til 6A, understreket: «For å oppnå arealnøytralitet i *arealplanlegging* og bevare karbonrike *areal* og naturtyper blir ikke viktige naturområder, *dyrka og dyrkbar jord*, kulturlandskap eller friluftsområder omdisponert i Akershus.»

I landbruksområder er vedlikehold av kulturmiljøer, skjøtsel av kulturbetinget naturmangfold og bevaring av tradisjonsrike driftsformer ofte avhengig av fortsatt landbruksdrift med husdyrbruk. I tillegg til vern av dyrka og dyrkbar jord kan planstrategien drøfte betydningen av utmarksbeite, skjøtsel av kulturlandskap og bærekraftig skogbruk.

Landbruk er aktuelt å ta med under flere av de foreslåtte seks temaområdene og i alle de tre regionale planene. Behovet for utvikling av *ny kunnskap* om bærekraftig landbruksproduksjon og forskning kan komme mer fram. *Videreføring av kunnskap og tradisjoner gjennom utdanning, videreutvikling gjennom forskning, samarbeid og sosialt fellesskap* er tema som er viktig også for framtidig landbruk.

Akershus har ca. 890 000 dekar dyrka jord, der søkes produksjonstilskudd for ca. 817 000 dekar, ifølge arealbarometer fra NIBIO og landbruksdirektoratet. Om lag 76% av arealene brukes til korn og andre frøvekster (raps, erter, bønner mm), ca. 22,6% til grovfôr og innmarksbeite, mens c Omtalen av «landbruk og bærekraftig matsystem» tror vi bør utdypes mer i forslaget. Det er vanskelig å forstå

² I tillegg til å bevare grunnlaget for matproduksjon er jord og jordsmonn grunnlag for naturmangfold, beitebruk og kulturlandskap, skog, karbonlagring og økosystemtjenester som demping av flom, fordrøyning og filtrering av vann.

Se også NIBIO sine rapporter: *Utmarksbeite - ressursgrunnlag og beitebruk*, *Verdiskaping i utmark*, *Kunnskapsgrunnlag for norsk jordvernstrategi og Jordvernets begrunnelser*.

³ jf. jordloven med kommentarer og NIBIOs veiledning til arealressurskart. Begrepet «matjord» kan forveksles med «*matjordlaget*» som er de 20-30 cm øverste lagene av jordsmonnet med høyest innhold av organisk materiale/humus og jordlevende organismer. Dyrka jord er det samme som jordbruksareal og har kategoriene fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Dyrkbar jord er en dyrkingsreserve for framtidig matproduksjon i skog og myr som samtidig er grunnlag for utmarksbeite, skog og kulturlandskap og økosystemtjenester. Jord som er kartlagt som dyrkbar, har dybde og er egnet for nydyrking til fulldyrka jord. *Jordsmonn* brukes om jordressurser/ jordmasser (leire, silt, sand, morene) som har utviklet seg over tid og er påvirket av klima, geologi, husdyr/organismer og menneskers bruk.

meningen med utsagnet: «Bare den norske matverdikjeden består av tusenvis av aktører, og er blant annet preget av komplekse arbeidsprosesser, lange forsyningslinjer og et omfattende regelverk som skal sikre befolkningen trygg mat.»

Dyrka jord bør først og fremst bevares der den ligger. *Akershus har begrensede dyrkingsreserver av dyrkbar jord, og nydyrking kan komme i konflikt med andre viktige natur- og miljøhensyn. Det er vanskelig å erstatte verdifulle jordbruksareal som går tapt med nydyrking av dyrkbare jordressurser og/eller jordflytting som avbøtende og kompensierende tiltak. Dyrkbare jordressurser i Akershus bør vektlegges med nasjonal eller regional verdi.* Slike dyrkingsreservene vil likevel ofte ha lavere produksjonspotensial enn eksisterende jordbruksareal. Gammel kulturjord med velutviklet jordstruktur har mikroliv, organisk materiale, passe luft og vann, jordhelse som gjør den fruktbar og mer robust mot erosjon og avrenning og gir god rotutvikling.

Det kan være noen målkonflikter mellom mål for økt matproduksjon, matberedskap og enkelte miljø- og klimamål. Vi tror det kan være riktig å drøfte enkelte slike dilemma, men også synergier mellom landbruket og andre aktører. Landbruket bidrar til matmangfold, verdiskaping, kulturlandskap, bevaring av kulturarv og kunnskap. Jord- og skogbruk bidrar til skjøtsel av kulturlandskap og gir et mangesidig samfunnsbidrag, og gir grunnlag for naturmangfold og friluftsliv og opplevelser, kulturarv og historie.

Skog og skogbruk ser ut til å mangle helt som tema i planstrategien, men utgjør 3 865 195 dekar som er ca. 65% av arealene i Akershus, ifølge arealbarometer for Akershus fra NIBIO. For statistikk om skog og informasjon om skogbruk viser vi til våre nettsider og til NIBIO, se også blant annet lenke *Handlingsplan for skogbruk*. Skog og myr i Akershus tar opp og lagrer en betydelig andel av klimagassene som slippes ut. Produksjon av tre og fiber fra skog kan i mange tilfeller erstatte materialer som plast og betong, og bidrar med bioenergi. Skogen gir inntekter og verdiskaping både for det enkelte gårdsbruk og for samfunnet. Skog og aktivt skogbruk bidrar til en bærekraftig landbruksnæring med flere bein å stå på. Skog og skogbruk kan/bør derfor inngå i drøfting av landbrukstema og er aktuelt å ta med i flere av satsingsområdene i kapittel 5, for eksempel.

Mulighetene og utfordringene for *næringsutvikling* og ulike *miljø- og samfunnsbidrag fra landbruket* i Akershus synes vi kommer for lite fram. Det kan være både inspirasjon og konkrete mål å hente fra strategien som er laget for Matnasjonen Norge fra 2021, den danner de politiske rammene for det videre arbeidet med å bygge sterke mat og reiselivsregioner. Det er satt nye ambisjoner for utviklingen av lokalmat- og drikkenæringen, og det er lansert et nytt omsetningsmål av lokalmat- og drikke på 25 milliarder innen 2035. Som en oppfølging av dette skal det legges fram en Oppskrift for lokalmat og drikke i løpet av 2024. Utviklingen av lokalmat- og drikkenæringen skal bidra til flere matprodusenter og produsentmiljø i hele landet, større utvalg og økt verdiskaping. Akershus har kort vei til et stort marked med kjøpesterke grupper. Her er det muligheter for å sette ambisiøse og konkrete mål.

Selv om fordeler med markedsnærhet for lokalmat og landbrukstilknyttet næring er nevnt, bør utfordringene med å øke enkelte produksjoner også komme fram - blant annet kan det være vansker med å få tak i arbeidskraft. Alternativverdi av arbeid utenfor landbruket er høy. Mange bønder i våre områder har full jobb med god lønn ved siden av gårdsdrift. Færre vil satse på tilleggsnæringer til landbruket som foredling av mat, reiseliv eller «Inn på tunet» når det er lett å få bedre betalt jobb andre steder.

Dette kan også føre til at færre satser på arbeids- og kunnskapskrevende matproduksjoner som *poteter, frukt, bær og grønnsaker*, selv der jord og klima er gunstig. I 2023 utgjorde slike areal ca. 10 000 dekar, noe som bare utgjør ca. 1,2 % av dyrka jord (jordbruksarealet) i Akershus. Slike

produksjoner kan også kreve store investeringer, og stor konkurranse fra importert frukt og grønt fra andre land bidrar til usikkerhet. Dersom bøndene skal satse mer på slike produksjoner, må rammevilkårene være langsiktige. Dersom selvforsyning av korn, grønnsaker, frukt og bær skal opprettholdes og øke i Akershus, bør mål for økt selvforsyning utformes mer konkret, se også innspill til delmål 3. *Tidligproduksjon* av grønnsaker mm. er omtalt som viktig i Akershus i kap. 5, men slik produksjon er svært begrenset i Akershus og er mer aktuelt i fylker med enda varmere klima, større samarbeidsmiljø og kompetanse for slik dyrking.

Både jordsmonn og skog bidrar til *opptak av klimagasser og karbonlagring*. Vi foreslår at planstrategien kan fokusere mer på muligheter, utfordringer og kunnskapsbehov for å øke karbonlagring og redusere utslipp knyttet til matproduksjon. Landbruket har en avtale med staten om å redusere utslipp og øke opptak. En rekke tiltak er vinn- vinn løsninger. Det kommer ikke fram at skog og jordsmonn er viktige karbonlager, tar opp klimagasser og kan dempe følger av endret klima. Samtidig er skogen også utsatt for skader som følge av klimaendringer. *Klimasmart skogbruk* handler om å øke klimagassopptak og karbonlager i skog og jordsmonn, samt å satse på at skogen bidrar til *klimatilpasning*.

Til kap. 6 Regional planlegging i Akershus, planbehov i Akershus

Vi forstår det slik at *Landbruksstrategi 2021-2023* som ble vedtatt av Viken, vil bli videreført. Vi støtter dette og anbefaler at strategien oppdateres med nye nasjonale mål og føringer for jordvern, matberedskap og øvrig landbruk. Flere føringer i Landbruksstrategien bør vurderes videre i de nye regionale planene for Akershus og følges opp med virkemidler.

Ved utforming av de tre foreslåtte regionale planene og innretning av virkemidler oppfordrer vi Akershus fylkeskommune til å bygge på føringer fra Landbruksstrategien for Viken, regional planstrategi for Viken og innspill om jordvern og landbruk i vedlegg nedenfor.

Avslutningsvis

Det er viktig at planambisjonene står i forhold til tilgjengelige ressurser til planlegging, og at de er realistiske med tanke på muligheter for gjennomføring. Når det gjelder mulig planbehov knyttet til destinasjonsutvikling, reiseliv og fritidsboliger, vil vi i første omgang anbefale at disse temaene vurderes i arbeidet med regional plan for areal og mobilitet og evt. regional plan for kompetanse og verdiskapning.

For å få en god oppfølging av planstrategien, er det viktig at det er gode prosesser og enighet mellom fylkeskommunen, kommunene og regionale statsetater om opplegget for oppfølging. I den forbindelse vil det også være naturlig å se på samhandlingsarenaer med Buskerud og Østfold.

Vi ser fram til et videre godt samarbeid om regional planstrategi, regionale planer og annet samhandlingsarbeid. Dette gjelder blant annet jordvern- og landbrukstemaer.

Vi ber om å få tilsendt vedtaket i saken og vedtatt planstrategi.

Med hilsen

Gunhild Dalaker Tuseth
direktør

Eli Kristin Nordsiden
seksjonssjef

Klima- og miljøvernavdelingen

Medsaksbehandlere: Anette Søraas, Ingerid Marie Lorentzen Norum, Kristian Tveiten

Kopi til:

Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Østfold fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG
Statens Vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

Vedlegg knyttet til jordvern og landbruk:

Tema knyttet til jordvern og landbruk bør tas med i flere delmål og satsinger, og vi har understreket noen av disse med innspill til enkelte endringer av målene:

Delmål for livskvalitet, velferd og like muligheter (1A-1G)

- 1A: I Akershus har vi god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av sosial bakgrunn.
- 1B: I Akershus har alle muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.
- 1C: I Akershus har vi likestilling, fravær av diskriminering og universelt utformede omgivelser.
- 1D: I Akershus har alle muligheter til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.
- 1E: I Akershus har alle tilgang til et effektivt, klima- og miljøvennlig og trygt transportsystem.
- 1F: I Akershus tar vi vare på historie, og styrker gamle og nye tradisjoner og lokal identitet.
- 1G: I Akershus skal klimaomstilling baseres på medvirkning og inkludering.

Delmål for bærekraftig og rettferdig økonomisk system (2A-2F) – foreslår endret navn på delmålet slik at «kunnskap og kompetanse» inngår i målet

- 2A: I Akershus er nyskaping, kompetanse og entreprenørskap drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.
- 2B: I Akershus har vi et internasjonalt konkurransedyktig og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping hvor det skapes nye arbeidsplasser.
- 2C: I Akershus har vi høy fullføringsgrad på videregående skole, innenfor alle utdanningsprogram.
- 2D: I Akershus er utdanningstilbudet tilpasset til arbeidslivets behov og tilrettelagt for livslang læring.
- 2E: I Akershus blir nye innbyggere raskt en del av felleskapet på skoler, arbeidsplasser og i samfunnet som helhet.
- 2F: I Akershus har vi et inkluderende og rettferdig arbeidsliv som også er den sentrale arenaen for livslang læring

Delmål for landbruk og bærekraftig matsystem (3A -3D) – her bør skogbruk og landbrukets samfunnsbidrag inngå

- 3A: I Akershus har vi nullvisjon for nedbygging av matjord.
- 3B: I Akershus bidrar vi til at jordbrukets kulturlandskap opprettholdes, selvforsyningsgraden av norske landbruksvarer øker og at vi kjøper vi stadig mer lokalprodusert mat. Matberedskap og klimatilpasning i jord- og skogbruk kan også vurderes her. Vurder om målet for selvforsyning bør konkretiseres til korn, poteter, grønnsaker, frukt og bær. Bør da følges opp med mål for kompetanse og utdanning. Vurder også delmål for jordhelse og økt karbonlagring i jordbruksareal.
- 3C: I Akershus er forskning, innovasjon og ny teknologi drivere for en grønn omstilling og utslippsreduksjon i landbruket.
- 3D: I Akershus er matsvinn redusert i hele matproduksjonssystemet.

Delmål for klimavennlig energiomstilling (4A -4C) – bør tittel og delmål også omfatte klimatilpasning, karbonlagring og klimagassreduksjoner, jf innspill om matberedskap, skog og jordsmonn?

- 4A: Akershus er et lavutslippssamfunn uten fossile utslipp. Klimagassutslippene er kuttet med minst 80 prosent innen 2030 (målt fra referanseåret 2016).

4B: I Akershus reducerer vi det totale energiforbruket, og sørger for at en så stor andel som mulig av energien vi forbruker kommer fra fornybare kilder.

4C: For å bidra til det globale lavutslippssamfunnet innen 2050, er Akershus et foregangsfylke for bruk av sirkulær økonomi på en måte som bidrar til å redusere klimafotavtrykket vårt.

Delmål for helhetlig by- og stedsutvikling (5A -5F)

5A: I Akershus utvikler vi attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder.

5B: I Akershus utvikler vi byer og steder gjennom fortetting og transformasjon framfor å bygge ned nye arealer.

5C: I Akershus er det attraktivt å gå, sykle eller reise kollektivt til daglige aktiviteter.

5D: I Akershus er kunst, kultur, kulturminner, frivillighet og næringsliv viktige drivere i by- og stedsutviklingen.

5E: I Akershus skal vi ha sammenhengende grønne områder og åpne vassdrag, nærnatur og biologisk mangfold i by og sted.

5F: I Akershus braker vi regional og kommunal planlegging til å bli godt rustet for å håndtere uønskede hendelser forårsaket av de pågående klimaendringene.

Delmål for miljø, naturmangfold og bærekraftig arealbruk (6A -6F)

6A: For å oppnå arealnøytralitet og bevare karbonrike naturtyper og areal blir ikke viktige naturområder, jordbruksareal, kulturlandskap eller friluftsområder omdisponert i Akershus.

6B: I Akershus tar vi vare på naturen, slik at grunnlaget for det biologiske mangfoldet styrkes, og vekst- og leveforholdene til arter bedres.

6C: I Akershus har vi god miljøtilstand i vassdrag og i Oslofjorden.

6D: I Akershus stopper vi nedbygging av strandsonen og sikrer alles tilgang til vassdrag og til Oslofjorden.

6E: I Akershus sikrer vi verdifull og gjenværende nærnatur og restaurerer ødelagte eller skadde naturområder.

6F: I Akershus forvalter vi våre geologiske ressurser på en bærekraftig måte.